

10 december 2019

Geacht Bestuur Cleantech Regio,

We hebben kennis genomen van de informatie van de werksessie RES Cleantech Regio d.d. 26 november 2019. In dit schrijven geven wij een reactie op de stukken en geven wij u enkele aandachtspunten mee.

Waardering

In eerste plaats spreken wij onze waardering uit voor de wijze waarop u de inbreng van de ateliersessies verwerkt heeft in uw stukken. Wij hopen dat deze werkwijze wordt voortgezet. Draagvlak is een voorwaardelijke en cruciale voorwaarde voor de energietransitie. Zonder draagvlak geen succesvol plan¹.

Denklijnen

Wij hebben kennis genomen van de schetsen behorende bij de verschillende denklijnen en de verwerking daarvan in de kaarten met kansrijke locaties voor zon en wind.

Wind

Wij delen uw conclusie dat er beperkte mogelijkheden voor wind in deze regio zijn. De kaarten waarop de technische ruimte voor wind is aangegeven, gaan uit van afstanden van 225/230 meter tot risicovolle objecten (waaronder woningen). Dit is een maat uit het handboek voor veiligheid (RVO) en heeft niets te maken met afstand tot woningen. Daarvoor is met name geluid en slagschaduw van belang. Als u daar vanuit gaat, komt u standaard uit op afstanden van minimaal 400 meter. Wij verzoeken u met klem hiermee rekening te gaan houden in uw kaarten om zodoende ook tot plannen te komen die realistisch zijn.

Vervolgens willen wij u er graag op wijzen dat deze 400 meter een absolute ondergrens is. We adviseren daarbij ook kennis te nemen van de afstanden die (meer ervaren) Europese landen hanteren. Zo heeft Duitsland onlangs de grens naar 1000 meter verlegd. Andere Europese landen hanteren minimale normen van 400 tot 500 meter. Dit is niet zomaar. Windmolens hebben een enorme impact op de leefomgeving. Zo is een windmolen met een ashoogte van 100 meter in een vlak landschap te zien van een afstand van 10 kilometer. Er zijn inmiddels ook tientallen sites die melding maken van evident negatieve effecten van windturbines als het gaat om gezondheidsproblemen (geluid en slagschaduw), ruimtelijke impact, waardevermindering van onder meer woningen, veiligheidseffecten en negatieve effecten op flora en fauna enzovoort. In de factsheet die we als bijlage met deze brief meesturen informeren wij u ook graag over de effectiviteit van windturbines.

Als een van de kansrijke locaties wordt een lijnopstelling van windmolens langs de N-332 genoemd. Op de windrestrictiekaart lijkt echter geen ruimte te zijn in dit gebied, zelfs niet met de door u gehanteerde afstanden van 225 / 230 meter. Daarnaast vragen wij ons af wat de reden is dat desalniettemin dit gebied kansrijker wordt geacht dan bijvoorbeeld het Twentekanaal en langs de A50.

Dan is er nog een schets toegevoegd waarin u in onder andere het Larense Broek en omstreken “verspreide turbines” heeft genoteerd. Verspreide turbines lijkt ons niet wenselijk. Het College van Rijksadviseurs spreekt in het rapport Via Parijs uit geen voorkeur te hebben het zogenaamde “confetti-model”. Er wordt geadviseerd te concentreren op plekken waar het het meest waait. Hiermee voorkom je landschappelijke fragmentatie door kleine windparken, waarbij bovendien een heel fijnmazig en dus duur netwerk moet worden aangelegd. Bovendien is het een aandachtspunt dat volgens de windkaart² van het Rijk³ de Cleantech Regio tot de minst windrijke locaties van Nederland behoort.

Zon

In uw schetsen benoemt u op voorhand gebieden als niet geschikt voor het realiseren van zonnevelden. U geeft het vrijhouden van landbouwgronden als argument aan. Dit is een mooi streven, maar uiteindelijk gaat het om

¹ <https://www.collegevanrijksadviseurs.nl/adviezen-publicaties/publicatie/2019/10/17/via-parijs>

² <https://www.windenergie.nl/onderwerpen/windkaart-nederland>

het draagvlak in het gebied. Risico van deze beleidskaarten is dat agrariërs via een kaart gedwongen worden tot een zonnepark terwijl een ander erop zit te wachten. Ook hier is het sleutelwoord draagvlak. Wij zijn van mening dat met een goede landschappelijke inpassing kleinschalige zonnevelden (< 2 ha) een kansrijke optie kunnen zijn. Wij vinden dat inwoners per gebied de mogelijkheid moeten krijgen om ook zelf in gezamenlijkheid tot planvorming te komen.

Draagvlak

Voor alle denklijnen geldt: werk van onderop en werk aan draagvlak en begrip. Zoveel mogelijk opwekken waar energie ook wordt verbruikt. Dit stimuleert ook om een eigen bijdrage te leveren. Laat kernen zelfvoorzienend worden volgens eigen gekozen energiemix eventueel in combinatie met bijgelegen erven. Maak erven circulair en zelfvoorzienend. Kies voor oplossingen die niet alleen de CO₂-uitstoot verminderen, maar ook een maximale bijdrage leveren aan de omgevingskwaliteit. Betrek bewoners bij het maken van keuzes in het ontwerp- en besluitvormingsproces en compenseer hen voldoende voor grootschalige concentratie van duurzame energieopwekking in hun regio. Alleen dan kan je komen tot plannen die realistisch zijn, die draagvlak hebben en uiteindelijk echt bijdragen tot een CO₂ reductie. Wij geven u als inspiratie de provincie Friesland mee, waar bijvoorbeeld 60 energiecoöperaties bestaan.

Samenwerking met andere RES'en

Wij kunnen ons niet aan de indruk onttrekken dat veel plannen voor de opwekking van duurzame energie aan de randen van de gemeenten worden gepland. Om die reden is contact en afstemming met andere RES gebieden noodzakelijk en dient er ook extra aandacht te zijn voor deze gebieden om een te grote belasting te voorkomen.

Enquête

U geeft in uw stukken aan dat de enquête een belangrijke bouwsteen wordt voor de uiteindelijk te maken keuzes. Wij verzoeken u kritisch te zijn op de uitkomsten van de enquête. De enquête gaat inderdaad uit van een opgave, maar voor een "nee" geluid is geen ruimte. Daarnaast hebben de deelnemers de enquête ingevuld zonder voorkennis, waardoor je de gevolgen van je keuzes niet goed kan overzien. Wij zijn van mening dat de enquête op deze manier geen volledig beeld kan geven van de mening van de inwoners van de gemeente/ regio. De uitkomsten van deze enquête mogen dan ook in geen enkel geval als waarheid beschouwd worden, maar slechts als indicatief. Een enquête is geen instrument voor draagvlak.

Geen overhaaste beslissingen

Wij vragen u ook kritisch te zijn op de opgave die het Rijk bij de regio's heeft neergelegd. Ook andere gemeenten in de Nederland (o.a. Opmeer, Eemsdelta gemeenten) hebben aan het Rijk aangegeven dat er grenzen zijn aan wat hun gebied kan dragen. Ook de RES Friesland heeft dit aangegeven. Wellicht ten overvloede, maar graag attenderen wij u ook op de nieuwe cijfers van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). Het huidige klimaatbeleid is gestoeld op cijfers uit 2013 van de IPCC⁴, gemaakt door Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). Nu is er in 2018 een nieuw rapport verschenen van dezelfde commissie⁵, dat er rooskleuriger uitziet. Alleen zijn er geen wijzigingen doorgevoerd voor Nederland. Ons klimaatbeleid is gestoeld op verouderde cijfers die inmiddels 7 jaar oud zijn. Dit terwijl de ontwikkelingen zo snel gaan. Zie ook het artikel in Elsevier hierover⁶.

Lange termijn focus

Wij vragen u de blik op de lange termijn te houden en niet te gaan voor snelle winst of individueel belang. We kunnen nú weloverwogen keuzes maken voor de toekomstige generaties. Kijk niet alleen naar eenmalige en directe kosten van ingrepen. Kijk vooral naar de totale (indirecte en lange termijn) maatschappelijke kosten en baten. Alleen dan kunnen we tot keuzes komen die we ook aan onze toekomstige generaties kunnen verantwoorden. De voordelen op lange termijn kunnen dan opwegen tegen de kosten op korte termijn. En we vragen u daarbij ook serieus te kijken naar alternatieven als geothermische warmte, grootschalige opslag, het

⁴ <https://www.ipcc.ch/report/ar5/syr/>

⁵ <https://www.ipcc.ch/sr15/>

⁶ <https://www.elsevierweekblad.nl/opinie/opinie/2019/03/klimaatbeleid-stoelt-op-verouderde-cijfers-164957w/>

onttrekken van CO2 door de aanplant van loofbossen, het vernatten van veenweidegebieden, in- en uitwisseling van elektriciteit binnen de EU of een financiële bijdrage. Kortom, het vertrekpunt zouden het landschap en haar bewoners moeten zijn. Graag denken wij met u mee hoe dit nader vorm kan krijgen.

Betrokken

Wij hopen u middels dit schrijven handvatten aangereikt te hebben, waarmee we gezamenlijk tot weloverwogen keuzes kunnen komen. Partnerschap zien wij in dit proces als kans. Wij blijven graag betrokken en zien graag uw reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Jan Kraai
Voorzitter Stichting Buurtbelangen Larense Broek en omstreken

info@larensebroek.nl
www.larensebroek.nl

Bijlage: Windturbinefeiten d.d. 02-11-2019